

Bonusfamiljer

Fem utmaningar skapade av bonusfamiljens struktur:

Bonusfamiljer är i sin natur komplexa och oändligt varierande, de finns dock fem återkommande utmaningar

- 1) Insider/outsiderpositioner (se utförlig beskrivning i stycket nedan).
- 2) Barn i bonusfamiljer kämpar med förluster, lojalitetsband och förändringar.
- 3) Föräldrauppgiften kan dela föräldrar och bonusföräldrar.
- 4) Bonusfamiljer måste bygga en ny familjestruktur samtidigt som man respekterar tidigare etablerade kulturer.
- 5) Andra föräldrar utanför hushållet (expartner) är en del av familjen.

Första utmaningen att förstå insider/outsider positioner och dess utmaningar:

I kärnfamiljen roterar insider/outsider positioner, ibland är mamma närmare ett visst barn och nästa dag eller nästa år är det pappan. I en bonusfamiljen förflyttar strukturen bonusföräldern till en outsiderposition så snart ett barn (eller en expartner) kommer in i rummet eller i samtalet och drar föräldern in i en låst insiderposition. Även om detta kan utvecklas under åren, kan denna utmaning finnas kvar, ofta i mjukare form, men visar sig vid större familjeövergångar som studenten, bröllop.

I bonusfamiljens vardag vid middagsbordet, i ”familjesamtal”, i bilen och vid beslutsfattande med expartner blir bonusföräldern alltid utanför och samtidigt blir föräldern ofta insider. Detta kan av bonusföräldern kännas som att ens partner vänder ”mig” ryggen. I bonusfamiljer måste föräldrar vända ryggen åt bonusföräldern om och om igen. Den utomstående känner sig då ofta avvisad, ensam och osynlig. Insidern är djupt kopplade till sin nya partner, till sitt barn och att hålla fred med sitt/sina barns andra förälder. När en förälder måste vända sig till sina barn kan bonusföräldern känna sig övergiven. När en förälder vänder sig mot sin partner kan det innebära att barnets behov inte tillgodoses. Att välja att undvika konflikter med expartner kan betyda att bonusföräldern känner sig förrådd. Kampen att balansera alla viktiga människor i sina liv kan försätta insidern i en låst position där den känner sig misslyckad, orolig och otillräcklig. När detta går bra delar föräldern sitt dilemma med bonusföräldern. Med tiden fördjupar framgångsrika bonus-par sin medvetenhet om varandras insider/outsiderskap.

I familjer med två uppsättningar barn, kommer den som vistas mindre i huset ofta in som en outsider. Outsiderbarn kan känna sig som ”främlingar i ett konstigt land”, aldrig riktigt hemma. De som bor mer heltid i huset kan kännas fast i en insiderposition och känna sig inkräktade och invaderade.

Andra utmaningen att förstå att barn kämpar med förluster, lojalitetsband och förändringshastigheten:

För den vuxne är det en gåva att hitta en ny partner. Men för barn i alla åldrar kan åsynen av att mamma eller pappa vänder sig till en ny kärlek skapa ytterligare en kaskad av förluster ovanpå förlusterna i förlängningen av separationen och skilsmässan. När bonusföräldrar kommer in i bilden skapas ofta lojalitetsband för barn i alla åldrar, ”om jag bryr mig om min bonusmamma/bonuspappa är jag inte lojal mot min mamma/pappa”, lojalitetsband är normala. De kan finnas i alla bonusfamiljer, men där de finns föräldrakonflikter drar lojalitetsbanden åt till outhärdlighet. Ibland även fast det inte finns en konflikt kan ett barn som är särskilt nära sin ”andra” förälder uppleva en mer intensiv lojalitetsproblematik.

Nya bonus-par är förståeligt ivriga att börja sina nya liv tillsammans. Som ett resultat av detta agerar ofta de vuxna i en takt som är alldeles för snabb för barnet/barnen. Faktum är att för många barn är övergången till en bonusfamilj oftare svårare och tar längre tid än föräldrarnas separation och skilsmässa.

Forskningen säger att bonusfamiljer är enklare för barn under nio år. Det verkar vara enklare för pojkar än flickor och svårare för flickor i tidiga tonåren. Skapande av nya par i slutet av livet kan vara speciellt utmanande för unga vuxna och vuxna döttrar.

Tredje utmaningen att förstå föräldraskapsutmaningen i bonusfamiljer, föräldraskapsuppgifter kan separera föräldrar och bonusföräldrar:

Ett stort antal undersökningar finner att barn i alla familjeformer utvecklas bäst när föräldrarna utövar auktoritativt föräldraskap (auktoritativt uppfostran innebär att föräldrarna är auktoriteter inför sina barn men utan att vara auktoritära). Auktoritativa föräldrar är både kärleksfulla (varma, lyhörda och empatiska) och måttligt fasta (de sätter lugnt lämpliga förväntningar utifrån utvecklingsnivå och håller koll på beteende). Föräldrar verkar generellt vilja ge mer omsorg och förståelse till sina barn, medan bonusföräldrar verkar vilja ha mer gränser för sina bonusbarn, bonusföräldrarna beskriver ofta föräldrarna som ”svaga eller mesiga” medan föräldrar ofta ser bonusföräldrar som ”för hårda”. När den här utmaningen går bra kan bonusföräldrarna hjälpa föräldern att vara mer ”fasta” och föräldern kan hjälpa bonusföräldern att ”mjuka upp”. När detta går dåligt blir föräldrar och bonusföräldrar alltmer polariserade, bonusföräldrar blir hårdare och föräldrar mer tillåtande. Ingentera uppfyller barnets behov, inte heller bonusföräldrarnas medföljande konflikt.

Fjärde utmaningen att förstå utmaningen att bygga en ny bonusfamiljestruktur samtidigt som man respekterar tidigare redan etablerade kulturer:

Att bygga en ny familjestruktur är en grundläggande utvecklingsuppgift för bonusfamiljer. Emellertid kan det som känns som ”hem” för en del familjer, kännas främmande och till och med stötande för andra. Som ett resultat kan bonusfamiljens liv, särskilt tidigt, fyllas av missförstånd och ovälkomna överraskningar. Strävan att kämpa sig genom dessa skillnader för att uppnå ”blandning” kan vara kraftfull. Återigen, när förändringstakten ökar, minskar barnets välbefinnande. Försöken att för snabbt försöka bli ett ”vi” får alltför ofta bakslag.

Femte utmaningen att förstå utmaningen av att expartner är en del av familjen:

Bonusfamiljhushållen börjar och slutar inte vid ytterdörren. De inkluderar minst en expartner, en annan förälder, död eller levande, kärleksfull eller otillräcklig, som fortfarande är en del av familjen. Barn kan ha bonussyskon, halvsyskon och bonusmor- och farföräldrar i andra hushåll. Barn i skilsmässofamiljer, med ensamstående föräldrar och bonusfamiljer får i allmänhet något lägre poäng på olika mått av välbefinnande, men skillnaderna är ganska små. Dessutom har familjestudier nu tydligt fastställt att hur föräldrar kan kommunicera och samarbeta är mer avgörande för barns utveckling och välbefinnande. Det är inte familjestrukturen som primärt bestämmer välbefinnande utan familjeprocessen.

Vad kan man tänka på:

En till en tid: Alla fem bonusfamiljsutmaningar intensifieras ofta när hela familjen är tillsammans. Bonusfamiljer behöver tid tillsammans för att skapa en "vi-känsla" och det är bra men det är även bra för hela familjesystemet att skapa en till en tid för alla relationer i familjen. Det uppfyller anknytningsbehoven i familjen.

Egen tid för paret: Det är bra att öka små privata ögonblick för parkontakten i familjen utanför barnens åsyn. Att hålla parets fysiska intimitet privat.

Ha inte för bråttom: Sakta ner förändringstakten, att introducera bonusfamiljen långsamt, ta ett steg i taget. Att det är viktigt att ha föräldratid och mindre familjetid.

Realistiska förväntningar: Realistiska förväntningar på bonusrelationer är hövlighet, inte kärlek.

Tålmod: Att bygga bonusrelationer tar tid, att inte ha för höga förväntningar och att det kan ta år för att få bra bonusrelationer. Att utrusta sig med tålmod.

Föräldern behåller den disciplinära rollen: När bonusföräldern har byggt ett omtänksamt och förtroendefullt förhållande till bonusbarnen kan de ibland långsamt övergå till auktoritativt föräldraskap, speciellt med yngre barn. Framgångsrika bonusföräldrar fungerar som ett lag. Där bonusföräldern kan ge input men föräldern har de sista ordet när de gäller sina egna barn.

Begränsa regeländringarna: Välkända rutiner ger barn stabilitet. Därför är det viktigt att bygga nya rutiner och ritualer lite i taget. När man ändrar något eller skapar nya regler och rutiner gör bara två till tre ändringar åt gången. Det kan innebära i dubbla bonusfamiljer att man har två uppsättningar regler ett tag.

Viktigt att tänka på är att försöka hantera skillnader med det andra hushållet med respekt.

Materialet/texten är hämtat från artikel:

Clinical Guidelines for Working with Stepfamilies: What Family Couple, Individual and Child Therapists Need to Know,

Patricial L. Papernow, Family Process 1/2018. Översättning och redigering Torsten Hemlin och Charlotta Haglöf Larsson